

Lovforslag nr. L 141. Fremsat den 4. februar 1983 af Glistrup (FP), Ove Jensen (FP) og Askjær Jørgensen (FP)

Forslag

til

Lov om hovedaktionærers m.fl.s formueskat

§ 1. Anpartshaveres og aktionærers skattepligtige indkomster forhøjes ikke, fordi det pågældende selskab betaler eller refunderer den del af formueskatten, som falder på an-

parterne eller aktierne.

§ 2. Loven gælder formueskat udskrevet for indkomståret 1983 og senere indkomstår.

Bemærkninger til lovforslaget

Som alle andre skatter er også formueskatten en hæsliig skat.

Så hæsliig, at fremskridtspartiet fra første folketingsfærd har foreslået den afskaffet (Folketingstidende 1973-74, 2. samling, tillæg A sp. 41 (forslag til lov om afskaffelse af den personlige indkomstskat m.v., L 13 af 8. januar 1974)). Nogle af formueskattens ulemper er nærmere belyst i bilag 1.

Men de andre partier har i den grad ødelagt Danmarks økonomi, at selv om folketingsflertallet nu kom til fornuft, ville det først være økonomisk holdbart, at staten skulle undvære hele formueskatteprovenuet fra og med 1988.

Og da de andre partier jo stadig alle som ét frådser med offentlige udgifter, har det måske endnu længere udsigter for gennemførelsen af fremskridtsbevægelsens skatteafviklingsplan.

Men formueskatten har i al fald kunnet holdes i tømme i de senere år. Provenuet har nemlig udviklet sig således i mill. kr.:

1971	269
1972	300
1973	354
1974	344
1975	407
1976	429
1977	687
1978	717
1979	740
1980	950
1981	840
1982	700
1983	635

Den seneste udvikling afspejler vel først og fremmest faldet i ejendomspriserne og overflytningen af formuer til skattefrie institutioner, men den dækker også, at folkettinget nu, når alle skatteydere betragtes under ét, nok har mere end redresseret Hjortnæs' herostratisk berygtede december 1979-fadæse. Detaljerne herom er samlet i bilag 2, (der dog ikke medtager overgangen til kontantvurderingsprincippet).

Men på nogle områder går det særlig skævt med formueskatten.

Så skævt, at særretningsordninger er påkrævet.

I nærværende lovforslag drejer det sig om at give hovedaktionærproblemet en løsning, som vil være til at leve med, indtil formueskatten i det hele kan smides på møddingen.

Da fremskridtspartiet fremhævede dette i december 1979 (f.eks. i betænkning over forslag til lov om ændring af forskellige skattelove, Folketingstidende 1979-80, tillæg B sp. 280 f), mødte det en mur af uforståenhed. Men livet har nu belært de andre partier om, at også her var det fremskridtspartiet, der var på realitetens grund - se f.eks. Spm. nr. S 200, til ministeren for skatter og afgifter af Bernhard Baunsgaard (RV), (Folketingstidende 1982-83, sp. 2143 f).

Problemetets kerne er, at formueaktiverne og dermed deres umiddelbare likviditetsafkast ligger i selskabet, men at formueskatten skal betales af aktionæren (anpartshaveren). Når midlerne skal overføres fra selskab til aktionær, for at denne kan viderebetale beløbet til skattevæsenet, dukker skattedjævelen op i al sin magt og væld og forlanger, at så skal aktionæren betale indkomstskat af de penge, for hvilke han i virkeligheden kun er gennemgangsled. Eventuelt nægtes selskabet endda fradragsret for udbetalingen, fordi nidkære myndigheder kvalificerer den som udbytte.

Dette dræner erhvervsvirksomheden og øger dermed arbejdsløsheden.

Man skal ikke være særlig vaks for af den anførte beskrivelse at indse, at her ikke er tale om et uundgæeligt naturgivet problem, men alene om vanskeligheder, som lovgivningen selv har skabt ved ikke at samordne tankegangen bag de forskellige skatteformer.

For den, der ikke lader sig hypnotisere til at tro, at det gældende danske skattesystems principper er noget urokkeligt gudegivent, er der derfor flere løsninger på problemet.

Man kunne for eksempel flytte formueskatten til selskabet.

Eller være mere liberal med at tillade uforrentede aktionærlån.

Eller indføre ændringer i skatteloftsbestemmelserne.

Eller mildnelser i de vurderingsregler, der fastlægger, med hvilket beløb anpart (aktier) skal optages i skatteformueopgørelsen.

Eller indrømme henstand med formueskattens betaling.

Eller – og det er nærværende lovforslags løsning – blot fastslå, at anpartshaveren (aktionæren) ikke er skattepligtig af de beløb, som han jo aldrig selv får nogen fornøjelse af, fordi de – ofte i én bogholderigang – blot debiteres selskabets konto, krediteres ham og derefter straks igen debiteres ham for at blive krediteret skattevæsenet.

Det er i virkeligheden barokt, at han skal betale måske 200 pct. i ekstraskat i den anledning (er formueskatten f.eks. 100.000 kr., skal han have 300.000 kr. udbetalt, fordi de 200.000 kr. af de 300.000 kr. går til indkomstskat).

Forslaget vil ikke give beregningsvanskeligheder. Udgør anparterne for eksempel to tredjedele af hans skattepligtige formue og hans samlede formueskat 150.000 kr., er det maksimalt 100.000 kr., som selskabet kan bidrage med til skattebetalingen. Eventuelle overskydende beløb beskattes efter hidtidige regler.

Lovforslaget indlader sig ikke på at sætte nogen grænse for, hvor stor aktieposten skal være, for at ordningen kan benyttes. Enhver grænsedragning vil her føre til vilkårligheder. Derfor bliver det det praktiske liv, som kommer til at sætte grænsen. Beslutter et selskab sig til at betale den pågældende formueskat for en aktionær med en minimal aktiepost, gælder nyordningen altså.

Forslagsstillerne mener, at det ikke skal gøre nogen forskel, hvis selskabet senere refunderer anpartshaveren (aktionæren) formueskattebeløbet. Og det er ikke fundet hensigtsmæssigt med nogen tidsgrænse. Hvis derfor for eksempel refusion af formueskattebeløbet for 1983–86 sker i 1987, vil ordningen gælde, men kun for selve de pågælden-

de formueskattebeløb og altså ikke for eventuelle rentetillæg, der sprænger maksimumsgrænsen for skattefri refusion.

En konsekvens af den udformning, lovforslaget herefter har fået, bliver altså, at et børsnoteret selskab, som normalt udbetaler 20 pct. i dividende, fra 1985 måske vil skattefænkede derhen, at man omdøber beløbet til »refunderet formueskat for perioden efter 1982«. Derefter skal det ved ligningen af den enkelte aktionær afgøres, hvor stor andel af beløbet der kan passere skattefrit, fordi han ikke hidtil har fået refunderet den af ham udrede formueskat for årene fra og med 1983. De folketingsmedlemmer, der ikke kan lide den konsekvens, har snesevis af forskellige muligheder for gennem ændringsforslag at søge flertal til at indsnævre nærværende lovforslags udstrækningsområde. De stærkeste grunde for forslaget findes jo i hovedanpartshavertilfældet. Forslagsstillerne har imidlertid alt taget i betragtning fundet, at den bedste afgrænsning af forslagens virkeområde er den enkle lovtekst, som med forslagens fremsættelse overgives folkettinget til eventuel viderebearbejdning.

Når nærværende lovforslag er vedtaget (ændret eller uændret), vil det være hensigtsmæssigt at foretage nogle mindre ændringer i anparts- og aktieselskabslovene vedrørende følgende spørgsmål:

1) Kan en minoritetsaktionær forlange compensation, hvis selskabet betaler formueskat for nogle aktionærer? og

2) Hvordan skal selskabets formueskattebetaling posteres?

Som bilag optrykkes:

- Bilag 1: Citater fra side 25–26 i Thorkil Kristensen-udvalgets betænkning nr. 949 af 20. april 1982.
- Bilag 2: Citat fra Skattepolitisk Oversigt 1982 side 179–182.

Citater fra side 25–26 i Thorkil Kristensen-udvalgets betænkning nr. 949 af 20. april 1982**1.9. Formuebeskatning**

Selv om formueskatten har et lidt andet sigte, må den vurderes i relation til den øvrige kapitalbeskatning. I denne sammenhæng kan følgende bemærkes:

1. For de personer, som rammes af formueskat, virker den som en marginalbeskatning af opsparing i formueskattepligtige aktiver, dvs. skatten falder på den sidst opsparede krone. Såfremt opsparingen afhænger positivt af det opnåelige afkast, vil opsparingen derfor påvirkes negativt af formueskatten.
2. Formueskatten kan virke som en ret høj marginalbeskatning. Under de nuværende forhold udhules det finansielle afkast kraftigt af inflation og skat og nærmer sig let 0 eller et negativt afkast. Hertil kommer så for formueskattepligtige yderligere de 2,2 pct., der skal betales i formueskat. Situationen er således tilnærmelsesvis den, at det er meget vanskeligt for formueskattepligtige at besvare realværdien af deres formue ved passive placeringer i finansielle fordringer. Ved indekserede fordringers indførelse tilsigtes en placeringsform, hvor formuens værdifasthed kan sikres. Antages det, at afkastet af sådanne fordringer er 3 pct., vil dette være ensbetydende med et afkast på 1,8 pct. efter 40 pct. renteskat. Skal der yderligere betales formueskat, bliver det reale afkast efter 2,2 pct. formueskat $\div 0,4$ pct. Formueskattepligtige kan således ikke bevare realværdien af deres formue ved placering i indekserede fordringer. Målt med denne målestok er en formueskat på 2,2 pct. en relativ kraftig beskatning.
3. Beskatningsgrundlaget for formueskat er usikkert opgjort, om end indførelse af kontantvurdering af gæld og fast ejendom er en væsentlig forbedring i så henseende. Blandt de væsentligste mangler ved opgørelsesgrundlaget kan nævnes privat indbo, smykker o.lign. samt værdien af pensionsordninger o.lign. Helt generelt sker der ingen inddragning af menneskelig kapital i formueopgørelsen. Personer med udsigt til en stor fremtidig livsindkomst formuebeskattes ikke af den formueværdi, disse indtjeningsudsigter og forbrugsmuligheder udgør.
4. Formueskattens størrelse må vurderes i sammenhæng med kapitalens mobilitet. Formueskatten virker som en skærpelse af den øvrige kapitalafkastbeskatning, og et højt niveau for den samlede kapitalafkastbeskatning kan ikke alene have en negativ indvirkning på opsparingstilbøjeligheden. Det kan også medføre, at kapitalen bevæger sig andre steder hen, hvor skattebyrden er lavere. I den forbindelse må det nærmere præciseres, hvad der menes med »kapitalflugt«. En mulighed er, at kapitalejeren (og en væsentlig del af beskatningsretten) flytter ud af landet, medens selve kapitalen (formuen) forbliver i landet¹). En anden mulighed er, at kapitalejeren (og beskatningsretten) bliver i landet, mens selve kapitalen flytter ud af landet. Endelig er der den mulighed, at både kapitalejeren og kapitalen flytter ud af landet. Den første situation, at kapitalejeren og en væsentlig del af beskatningsretten flytter ud af landet, medens selve kapitalen i vidt omfang forbliver i landet, er vel en ikke usædvanlig situation. Det sædvanlige argument i den forbindelse er, at så længe eventuelle arbejdspladser bevares, er problemet ikke så stort. I den nuværende situation med stor arbejdskraftledighed kan denne form for argumentation måske have en vis relevans. På længere sigt og under mere normale forhold forekommer dog netop den situation ret uheldig. Det

centrale problem må i højere grad end at bevare kapitalen være at bevare beskatningsretten til kapitalens afkast, således at samfundet får del i dette afkast. Hvor selve kapitalen er placeret, er på længere sigt af mere underordnet betydning. Er det muligt at få et større afkast i udlandet end i Danmark, må det alt andet lige være at foretrække, at en større del af kapitalen placeres i udlandet.

Når man på længere sigt skal vurdere formueskattens og den øvrige kapitalafkastbeskatnings samfundsmæssige betydning, er der derfor god grund til at lægge betydelig vægt på den indflydelse, beskatningen måtte have på kapitalejernes (og beskatningsrettens) mobilitet. Derimod forekommer det af mere underordnet betydning, hvordan indflydelsen er på selve kapitalens mobilitet.

¹⁾ Efter kildeskattelovens § 2, navnlig pkt. c og d, indkomstbeskattes dog fra kilder i Danmark uanset ejerens fraflytning til udlandet. Herudover er begrænset skattepligtige formueskattepligtige af formue, hvorfra disse indtægter hidrører (erhvervsvirksomheder med fast driftssted her i landet og fast ejendom). Derimod omfatter formueskattepligten ikke aktier, obligationer og pantebreve.

Citat fra Skattepolitisk Oversigt 1982, side 179-182

Hvad er der sket med formueskatten?

Formueskatten blev forhøjet fra og med indkomståret 1980. Tidligere beskattedes den del af formuen, der oversteg 630.000 kr., men ikke 2 mill. kr., med 9 promille og resten af formuen med 11 promille. Skattesatsen forhøjedes nu til 22 promille af den del af formuen, der oversteg 1 mill. kr., og samtidig ophævedes den særlige nedslagsregel i udskrivningslovens § 11 vedr. de tilfælde, hvor indkomsten var mindre end 6 pct. af formuen.

Formueskatteskærpelsen blev mødt med voldsom kritik, og resultatet blev en aftale mellem regeringspartiet, det radikale venstre, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti i maj 1980 om at gennemføre »ændringer af formueskatten med det formål at undgå utilsigtede virkninger af de i december 1979 gennemførte ændringer«¹⁾.

Nu godt 2 år og adskillige lovændringer senere mener skatte- og afgiftsminister Mogens Lykketoft (ifølge pressen), at formueskatten er reguleret på plads, og at formueskattetrykket for personligt erhvervsdrivende er bragt ned på linje med eller under 1979-niveau.

Resultatet af maj-forliget

Som et resultat af forligspartiernes aftale i maj vedtog folkettingen i december 1980 nogle ændringer i formueskatte reglerne²⁾:

Skatteloftet

Efter den hidtidige regel i udskrivningslovens § 5 skete der nedsættelse af den statslige indkomstskat, når indkomst- og formueskat til staten, folkepensionsbidrag samt kommunal og amtskommunal indkomstskat oversteg

70 pct. af den skattepligtige indkomst. Fra og med indkomståret 1981 hævedes skatteloftet for de nævnte skatter til 75 pct., men samtidig udvidedes nedsættelsesadgangen, således at der først skulle ske nedsættelse af indtil 60 pct. af formueskatten og derefter af indkomstskatten til staten.

For 1980 gjaldt der særlige overgangsregler, idet 70 pct.-loftet bibeholdtes og der derudover i statsindkomstskatten skulle gives nedslag med højst 50 pct. af formueskatten.

Skatteloftet var i øvrigt både før og efter ændringen reelt ca. 4 pct. højere, idet bidragene til den sociale pensionsfond (2 pct.) og dagpengefonden (1 pct.) samt kirkeskat ikke blev medregnet under skatteloftet.

Unoterede aktier

Ifølge ligningslovens § 19 indgår selskabernes formue opgjort efter skattelovgivningens almindelige regler i kursfastsættelsen for unoterede aktier. Bestemmelsen fik nu en tilføjelse, således at der ved opgørelsen af selskabsformuen fra 1981 kan ske fradrag for beløb, der på opgørelsestidspunktet er afsat til betaling af udbytte for det senest afsluttede regnskabsår, samt for selskabsskatter, som er eller kan forventes pålignet selskabet for tiden forud for opgørelsesdagen.

Skovejendomme

Efter majforliget blev der nedsat et udvalg, som skulle vurdere de forhold, der er af betydning for ejere af fredede bygninger og skovejere. På grundlag af udvalgets betænkning vedtog folkettingen ligningslovens § 18 C, hvorefter ejendomme, som omfatter mindst 25 ha skov, ved formueopgørelsen fra og med indkomståret 1981 indrømmes et nedslag på 30 pct. af den del af ejendoms-

¹⁾ SO 1980.179 og 240.

²⁾ SO 1980.330.

værdien, som vurderingsmyndighederne har henført til skoven. For 1980 indrømmedes der et formuenedslag på 20 pct. af skovværdien, dog kun for ejendomme, der omfattede mindst 50 ha skov.

April-aftalen 1981

I april 1981 indgik socialdemokratiet, det radikale venstre, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti en aftale om yderligere lempelser af formueskatten.

Det vedtoges således at ændre ligningslovens § 18 A, således at maskiner og andre driftsmidler, omfattet af afskrivningslovens afsnit I, for indkomståret 1981 og senere år skal optages i formueopførelsen til driftsmidlernes saldværdi med et nedslag på 20 pct. Der gives ikke nedslag for biler, omfattet af skrivningslovens § 6 A, blandede driftsmidler og skibe.

Samtidig indsattes en ny § 18 B i ligningsloven, hvorefter fast ejendom, der udelukkende anvendes erhvervsmæssigt, kan optages til ejendomsværdien med et nedslag på 20 pct. For ejendomme, der både anvendes privat og erhvervsmæssigt, beregnes nedslaget som 20 pct. af den del af ejendomsværdien, der kan henføres til den erhvervsmæssigt benyttede del af ejendommen. Denne bestemmelse må vurderes i sammenhæng med overgangen til kontantvurdering af fast ejendom samt den ligeledes nye § 21 A i ligningsloven om kursansættelse af gæld³⁾.

De nævnte nedslagsregler gælder kun for fysiske personer og dødsboer, men ikke for selskaber og indflyver derfor heller ikke på beregningen af unoterede aktiers skattekurs.

April-aftalen medførte desuden, at det formueskattefri bundfradrag på 1 mill. kr. blev indeksreguleret efter reguleringspristallet, der har januar 1980 = 100, jfr. udskrivningslovens § 4. Beløbsgrænsen for 1982 er 1.083.000 kr.

Samtidig vedtoges en ændring af skatte-loftsreglen, således at der nu skal ske nedsættelse af formueskatten med indtil 60 pct. og derefter af statsindkomstskatten, såfremt indkomst- og formueskat til staten, folkepensionsbidrag (med virkning fra 1982 forhøjet fra 1,2 til 3,5 pct.), bidrag til dagpengefonden

(1 pct.) og kommunal og amtskommunal indkomstskat tilsammen overstiger 78 pct. af den skattepligtige indkomst. Kirkeskatten er således stadig ikke medregnet under skatte-loftet⁴⁾.

Konsekvenser og reformer på andre områder

Efter de nye afskrivningsregler⁵⁾ skal driftsmidler og skibe, anskaffet 1. januar 1982 eller senere, medregnes til den pristals-regulerede saldværdi ved formueopførelsen. Da dette vil medføre en stigning i formueskattegrundlaget, blev det samtidig vedtaget at forhøje nedslaget for visse erhvervsaktiver – udelukkende erhvervsmæssigt anvendte driftsmidler og erhvervsjendomme, jfr. foran – til 25 pct. for indkomståret 1982 og til 30 pct. for indkomståret 1983 og følgende år. Forhøjelsen omfatter også driftsmidler og ejendomme, der er anskaffet før 1982, men gælder fortsat ikke for selskaber.

Ifølge loven om skattemæssig ligestilling af ægtefæller skal hver ægtefælle fra og med indkomståret 1983 beskattes af deres respektive indkomst og formue. Formuen og dermed formueskatten deles efter ægteskabslovgivningens almindelige regler, men beregningen sker på grundlag af den samlede formue, og der indrømmes således kun ét bundfradrag.

Tilbageværende problemer

Da nedslaget for visse erhvervsaktiver som nævnt ikke omfatter selskaber, vil værdien af sådanne aktiver indgå fuldt ud ved beregningen af et selskabs indre værdi og skattekursen på aktierne. Aktionærerne i et selskab, der ejer sådanne aktiver, bliver således hårdere beskattet end ejere af personligt drevne virksomheder med tilsvarende aktiver.

Som følge af maj-forliget (1980) fastsatte ligningsrådet kapitalisationsfaktorerne for unoterede aktier pr. 1. januar 1981 til 4 for indtjeningssevne og 12 for udbytte, mens en anvendelse af de hidtidige regler ville have ført til henholdsvis 7 og 15. Kapitalisationsfaktorerne er også pr. 1. januar 1982 og 1. januar 1983, fastsat efter disse lempeligere retningslinjer.

³⁾ SO 1981.110 og 283

⁴⁾ Bidrag til den sociale pensionsfond er bortfaldet fra 1982.

⁵⁾ SO 1982.153.